

ارزیابی گروه‌های آموزشی پریودانتیکس و سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی دانشکده دندانپزشکی یزد بر اساس الگوی ارزشیابی CIPP در سال ۱۳۹۶

فهیمه رشیدی میبدی^۱، آمنه حسینی یکانی^{*۲}، نفیسه گلشاهی^۳

مقاله پژوهشی

مقدمه: با توجه به تغییرات اجرا شده در برنامه آموزشی دندانپزشکی در سال‌های اخیر و اهمیت بررسی بازخورد آن‌ها در امور آموزشی، هدف از مطالعه حاضر ارزشیابی گروه آموزشی پریودانتیکس و سلامت دهان دانشکده دندانپزشکی یزد براساس الگوی ارزشیابی CIPP در سال ۱۳۹۶ در نظر گرفته شد.

روش بررسی: مطالعه حاضر در قالب توصیفی- مقطعي و بر روی جمعیت هدف دانشجویان دندانپزشکی ترم ۱۰-۱۲ و استادی گروه‌های مذکور انجام شد. با استفاده از پرسشنامه‌ای منطبق با چک لیست الگوی CIPP، زمینه، درون داد، فرآيند و برون داد، مورد ارزیابی قرار گرفت. داده‌ها پس از ورود به نرم‌افزار SPSS version 16 توسط آزمون آماری ANOVA و T-test، تجزیه و تحلیل گردید.

نتایج: میانگین نمرات استادی و دانشجویان به ترتیب در حیطه‌های مختلف در گروه پریودانتیکس شامل حیطه‌های زمینه (۷۵/۶)، درون داد (۱۸/۹)، (۳۷/۱)، (۶۸/۷)، (۳۷/۸) و برون داد (۵۶/۲)، (۵،۱) بود. در گروه سلامت دهان نیز میانگین نمرات حیطه‌های زمینه (۵۰)، (۶۴/۳)، درون داد (۲۵)، (۶۳/۵)؛ فرآیند (۱۰۰)، (۵۸) و برون داد (۷۵)، (۵۸/۳) بود.

نتیجه‌گیری: در گروه پریودانتیکس، از نظر دانشجویان، حیطه درون داد، فرآیند و برون داد نامطلوب و از نظر استادی، درون داد نامطلوب بود. در گروه سلامت دهان از نظر استادی، درون داد نامطلوب و از نظر دانشجویان هر چهار حیطه نسبتاً مطلوب بود.

واژه‌های کلیدی: آموزش دندانپزشکی، پریودانتیکس، سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، الگوی ارزشیابی CIPP

ارجاع: رشیدی میبدی فهیمه، حسینی یکانی آمنه، گلشاهی نفیسه. ارزیابی گروه‌های آموزشی پریودانتیکس و سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی دانشکده دندانپزشکی یزد براساس الگوی ارزشیابی CIPP- ۱۳۹۶. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ۱۴۰۰، ۲۹، ۵۶-۴۰.

۱- گروه پریودانتیکس، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران.

۲- گروه سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم و خدمات بهداشتی درمانی پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران.

۳- دندانپزشک عمومی

*(نویسنده مسئول؛ تلفن: ۰۳۵۶۲۵۵۸۸۱، پست الکترونیکی: shohrehhosseini@yahoo.com، صندوق پستی: ۸۹۱۴۸۱۵۶۶۷)

خوبی در حال پیاده شدن است؟ چه موانعی بر سر راه موقفيت آن قرار دارند؟ چه تغييراتی ضروري هستند؟ (۴). حاصل ارزشيارى بروان داد، شناخت نتایج بهدست آمده و فراهم آوردن اطلاعات لازم برای تصميمگيري در مورد برنامه اجرا شده (ادame برنامه، اصلاح و بازسازی برنامه در حوزههای مورد نياز يا توقف برنامه) خواهد بود (۶). در زمينه ارزشيارى تحقيقاتي فراوانی در داخل و خارج ايران انجام گرفته است؛ Rodd و همکاران در سال ۲۰۱۰ مقاله‌ای منتشر کردند که در آن به ارزشيارى دانشجويان دندانپزشكى از مهارت در دندانپزشكى اطفال پرداخته بودند، آن‌ها دریافتند که تجربيات باليني دانشجويان برای ادامه کار در آينده کافی بوده است (۷). مطالعه‌اي در سال ۱۳۹۴ توسيط ريسلاف فکور و همکاران در تعين ميزان دستيابي به اهداف آموزشی گروههای پريو و ترميمى دانشکده دندانپزشكى زاهدان با كمك الگوي CIPP انجام گرفت. نتایج نشان داد ميانگين توانايي در بخش پريو ۵ درصد عالي و ۳۱ درصد خوب بود، ميانگين توانايي در بخش ترميمى ۱۷ درصد عالي و ۳۸ درصد خوب بود که در هر دو بخش با معيار مطلوب اختلاف قابل ملاحظه اي مشاهده مى شد (۸). ارزيايي ديگري در سال ۱۳۹۲ توسيط مكارم و همکاران، با عنوان ارزشيارى وضعیت آموزش در بخش سلامت دهان و دندانپزشكى اجتماعي دانشکده دندانپزشكى مشهد با كمك الگوي ارزشيارى سيب CIPP صورت گرفت که نتایج حاکي از آن بود که از نظر دانشجويان، حيطه زمينه، درون داد و فرآيند برنامه آموزشی پريودانتيكس نسبتاً مطلوب بوده است، اما حيطه بروان داد نامطلوب بوده است. از نظر اساتيد، حيطه زمينه و محصول برنامه آموزشی سلامت دهان و دندانپزشكى اجتماعي مطلوب بود وحيطه فرآيند و درون داد نسبتاً مطلوب بود (۹). هدف از مطالعه اخير ارزشيارى گروه آموزشى پريودانتيكس و سلامت دهان دانشکده براساس الگوي ارزشيارى CIPP در سال ۱۳۹۶ در نظر گرفته شد. با توجه به اين که تاکنون گزارشي در رابطه با عملکرد گروه آموزشى سلامت دهان در دانشکده دندانپزشكى يزد انجام نگرفته و از طرفى دیگر با توجه به تغييرات اجرا شده در برنامه آموزشى دوره

مقدمه

امروزه محیطهای علمی از جمله دانشگاهها با آموزش خیل عظیمي از فرآگیران مواجه هستند که هزينههای فراوانی برای اقتصاد کشور دارند. با نگاهی به آموزش عالي موجود، در خواهیم یافت که نظام آموزشی کشور با مشکلات عدیدهای از جمله تعداد بالای دانشجويان وارد به دانشگاهها، عدم فضای کافي و عدم اختصاص فضای آموزشی مناسب به دنبال افزایيش دانشجويان ورودی به دانشگاه و در نهايit حجم بالای فارغ التحصيلان روبهروست (۱). اين امر سبب شده تا بهبود کمي و كيفي آموزش عالي ضروري به نظر برسد و برای نيل به اين هدف بايستى ارزشيارى نظاممند صورت گيرد (۲)، زيرا ارزشيارى مى تواند علاوه بر سنجش ميزان كيفيت، نظارت بر ميزان پاسخگوبي آموزش عالي را نيز ممکن کند. استفاده از رویکرد نظاممند، ارزشيارى را آسان نموده و مى تواند هر يك از بنیادهای نظام آموزشی (زمينه، درون داد، فرآيند و بروان داد) را به چالش بکشد (۳) بدین منظور ابزارهای گوناگونی مطرح شده است که يكى از ابزارهای ارزشيارى که مى تواند با جمع آوري نقطه نظرات افراد، نقش تعين‌كننده‌اي داشته باشد، مدل CIPP مى باشد. اين مدل يا الگو که به معنى انجام ارزشيارى در چهار حوزه زمينه (Context)، درون داد (Input)، فرآيند (Process) و بروان داد (Product) مى باشد. در ارزشيارى زمينه، نيازهای اساسی و عمدی مسائل آموزشی از طريق مصاحبه، سنجش عملکردها و مشاهده روند آموزش مشخص مى شود و حاصل اين فعالیتها به تدوين و اولویت‌بندی هدفهای برنامه منجر مى شود. در نهايit، ارزشيارى زمينه شرایط لازم را برای طراحی برنامه و قضاوت در مورد بروان دادهای فراهم مى آورد (۴). درون داد، شامل همه عناصری است که وارد هر نظام آموزشى مى شود مانند استاد، دانشجو، بودجه و امکانات. هر نظام آموزشى با استفاده از درون داد مى تواند در جهت اهداف از پيش تعين شده خود حرکت کند و نيازهایي را که در مرحله ارزشيارى زمينه مشخص شده‌اند، برآورده کند (۵). ارزشيارى فرآيند شامل بررسی نحوه عملیاتی شدن برنامه، تغييرات و موانع پيشرو، پاسخ به اين پرسش‌ها: آيا برنامه به

بود. در بخش بعدی پرسشنامه ها، سوالات مربوط به حیطه زمینه، سوال ۱ تا ۶ پرسشنامه استادی و سوالات ۱ تا ۴ پرسشنامه دانشجویان در بخش پریودانتیکس و سوالات ۱۷ تا ۲۰ در قسمت مربوط به بخش سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی را تشکیل می‌دادند. تعداد ۳ سوال مشترک بین استادی و دانشجویان در این حیطه مربوط به هر بخش وجود داشت. در بخش درون داد مطالعه برای این منظور سوالات ۷ تا ۱۷ در پرسشنامه استادی و ۵ تا ۸ مربوط به بخش پریودانتیکس و سوال ۲۱ تا ۲۴ در بخش مربوط به سلامت دهان در پرسشنامه دانشجویان طراحی شد. تعداد ۲ سوال مشترک بین استادی و دانشجویان در این حیطه در سوالات مربوط به هر بخش وجود داشت. در بخش ارزیابی فرآیند که شامل سوالات ۱۸ تا ۲۶ پرسشنامه استادی و ۹ تا ۱۲ و ۲۸ تا ۲۵ پرسشنامه دانشجویان بود و ۳ سوال مشترک بین استادی و دانشجویان بخش سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی و پریودانتیکس بود. در آخرین بخش، ارزیابی برون داد به محصول برنامه آموزشی این بخش‌ها پرداخته شد، که شامل سوالات ۲۷ تا ۲۹ پرسشنامه استادی و ۱۳ تا ۱۶ و ۲۹ تا ۳۲ پرسشنامه دانشجویان بود و ۲ سوال مشترک بین استادی و دانشجویان در این حیطه وجود داشت. پرسش‌های مربوط به این چهار حیطه در هر سه پرسشنامه، توسط گزینه‌های بله، تا حدودی و خیر پاسخ داده شد، که برای سوالاتی که ماهیت مثبت دارند به ترتیب امتیازات ۲۰ و ۱۰ در نظر گرفته شد و برای سوالاتی که ماهیت منفی دارند عکس این حالت در نظر گرفته شد. مجموع نمرات کسب شده در هر حیطه به طور جداگانه محاسبه شد و برای این که نمرات دانشجویان و استادی در هر کدام از حیطه‌ها قابل مقایسه باشند نمرات به دست آمده از هر حیطه به ۱۰۰ رسانده شد. نمرات ۵۰-۰ در محدوده وضعیت نامطلوب، ۷۰-۵۱ در محدوده نسبتاً مطلوب و ۷۰-۱۰۰ در دسته وضعیت مطلوب طبقه‌بندی شد. فراوانی و میانگین پاسخ‌های مربوط به سوالات هر حیطه برای پرسشنامه استادی و دانشجویان در جداول جداگانه‌ای تعیین گشت.

تجزیه و تحلیل آماری

اطلاعات جمع‌آوری شده پس از ورود به نرمافزار SPSS version 16 توسط آزمون آماری ANOVA و T-test مورد تجزیه و تحلیل

عمومی دندانپزشکی در سالهای قبلي را نداشتند و با در نظر گرفتن اين مطلب که آخرین بررسی از بخش پریودانتیکس مربوط به سال ۱۳۹۳ بوده است؛ بر آن شدیدم تا واقعیت موجود را از طریق ارزیابی نظرات دانشجویان و خودارزیابی استادی گروه‌های پریودانتیکس و سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی دانشکده دندانپزشکی یزد در مورد نقاط ضعف و قدرت برنامه آموزشی از طریق الگوی ارزشیابی CIPP دریابیم.

روش بررسی

این مطالعه در قالب توصیفی- مقطعی انجام شد و جامعه مورد بررسی در این مطالعه، به سه گروه تقسیم شدند: دانشجویان دوره عمومی ترم ۱۰-۱۲ دانشکده دندانپزشکی یزد در سال تحصیلی ۱۳۹۶ (۱۰۴ نفر) و استادی دو بخش سلامت دهان و پریودانتیکس دانشکده دندانپزشکی یزد (مجموعاً ۱۰ نفر). پرسشنامه‌های از پیش تهیه شده در بین تمام شرکت‌کنندگان توزیع شد. با استفاده از این چکلیست الگوی CIPP، زمینه، درون داد، فرآیند و برون داد آموزش پریودانتیکس و سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی در دانشکده دندانپزشکی یزد ارزیابی شد. با توجه به آن که این مطالعه با نگاهی بر پرسشنامه‌های مشابه صورت گرفته استفاده شده است (۹-۱۱). به منظور ارزیابی پایابی از روش آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد و میزان آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. زمانی که این مقدار بالاتر از ۰/۷ باشد به معنای پایابی قابل قبول است. توضیحات شفاهی لازم در مورد این پژوهش توسط مشارکت پرسشنامه بدون ذکر نام پاسخ دهنده در پایان ترم در اختیار دانشجویان و استادی قرار گرفت. در بخش اول هر دو پرسشنامه، سوالاتی در رابطه با ویژگی‌های فردی دانشجویان و استادی وجود داشت. این سوالات در پرسشنامه دانشجویان شامل: سن، جنس، آخرین واحد پریودانتیکس نظری، آخرین واحد پریودانتیکس عملی و آخرین واحد سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی عملی و نظری گذرانده شده و در پرسشنامه استادی شامل سن، جنس، آخرین مدرک تحصیلی و نام گروه آموزشی

تفاوت معنی داری وجود نداشت ولی در حیطه های چهارگانه مورد بررسی گروه سلامت دهان میزان پاسخ گویی دانشجویان ترم های مختلف تفاوت معنی دار بود (جدول ۳)، به همین خاطر در جداول جداگانه ای به بررسی دو به دو ترم های مختلف تحصیلی از نظر اختلاف میانگین ها پرداختیم. در حیطه های چهارگانه الگوی CIPP درس پریودانتیکس با کمک آزمون آماری T-test، تفاوت معنی داری بین نظرات دانشجویان دختر و پسر مشاهده نشد. از این رو یافته ها در هر حیطه به صورت ادغام یافته، در جدول ۴ گزارش گردید. حیطه های درون داد، فرآیند و برون داد نامطلوب و حیطه زمینه نسبتاً مطلوب گزارش شد (جدول ۴). مقایسه نظرات دانشجویان دختر و پسر در گروه سلامت دهان براساس جدول ۴ فقط در حیطه درون داد معنادار بود. از نظر دانشجویان پسر حیطه درون داد مطلوب بود، ولی دانشجویان دختر این حیطه را نسبتاً مطلوب گزارش کردند. از نظر دانشجویان سه حیطه دیگر مورد مطالعه این گروه آموزشی، نسبتاً مطلوب بود. میزان رضایتمندی از حیطه های چهارگانه هر گروه آموزشی در بین اساتید و دانشجویان در جداول ۵ و ۶ گزارش شده است زیرا به خاطر تفاوت در تعداد دانشجویان و اساتید پاسخگوی حاضر در پژوهش، از نظر آماری قابل آنالیز نبودند.

قرار گرفت. مقایسه بین سه ترم مختلف دانشجویان در پاسخ دهنده به سوالات، در حیطه های زمینه، درون داد، فرآیند و محصول با کمک آزمون آماری ANOVA انجام شد. از آزمون T-test جهت مقایسه دو به دو (بر اساس جنسیت و ...) استفاده گردید.

ملاحظات اخلاقی

انجام این تحقیق توسط دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوqi بیزد. تایید شده است (کد اخلاق ۱۳۹۶.۲۹ IR.SSU.REC).

نتایج

از نظر میزان درصد پاسخ دهنده، در مجموع ۸ نفر اساتید گروه پریودانتیکس و ۲ نفر اساتید گروه سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی به پرسشنامه پاسخ دادند. درصد پاسخ دهنده دانشجویان ترم ۹۷، ۱۰، ۹۴ درصد، درصد پاسخ دهنده دانشجویان ترم ۱۱، ۱۲، ۷۸ درصد بود. میانگین سنی دانشجویان $24/49 \pm 1.7$ و میانگین سنی اساتید این دو گروه 8.11 ± 4.40 بود. توزیع فراوانی متغیرهای زمینه ای دانشجویان و اساتید در جداول ۱ و ۲ خلاصه شده است. با توجه به محدودیت های مطالعه در تمامی جداول نتایج دو گروه آموزشی به صورت مستقل از هم مقایسه شدند. با توجه به نتایج به دست آمده مشخص شد که در میزان پاسخ گویی دانشجویان ترم های مختلف در حیطه های چهارگانه مورد بررسی گروه پریودانتیکس

جدول ۱: توزیع فراوانی متغیرهای زمینه ای دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوqi یزد در سال ۱۳۹۶

نام متغیر	تعداد (درصد)	جنسيت
مونث	(۶۰/۵۷) ۶۴	
ذکر	(۳۹/۴۲) ۴۱	
سلامت دهان نظری ۱	(۰/۰) ۰	آخرین واحد سلامت دهان نظری گذرانده شده
سلامت دهان نظری ۲	(۱۰۰) ۱۰۴	
سلامت دهان عملی ۱	(۲/۹) ۳	آخرین واحد سلامت دهان عملی گذرانده شده
سلامت دهان عملی ۲	(۴۴/۲) ۴۶	
سلامت دهان عملی ۳	(۵۲/۹) ۵۵	
پریودانتیکس نظری ۱	(۰/۰) ۰	آخرین واحد پریودانتیکس نظری گذرانده شده
پریودانتیکس نظری ۲	(۶/۷) ۷	
پریودانتیکس نظری ۳	(۹۳/۳) ۹۷	
پریودانتیکس عملی ۱	(۲/۹) ۳	آخرین واحد پریودانتیکس عملی گذرانده شده
پریودانتیکس عملی ۲	(۱۹/۲) ۲۰	
پریودانتیکس عملی ۳	(۷۷/۹) ۸۱	

جدول ۲: توزیع فراوانی متغیرهای زمینه‌ای اساتید دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۶

نام متغیر	تعداد (درصد)
جنسیت	
مذکر	(۱۰) ۱
مونث	(۹۰) ۹
نام گروه آموزشی	(۸۰) ۸ سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی پریودانتیکس
آخرین مدرک تحصیلی	(۱۰) ۱ دندانپزشکی عمومی
آخرين مدرک تحصيلي	(۸۰) ۸ دكتري تخصصي
PHD	(۱۰) ۱

جدول ۳: مقایسه میانگین پاسخ‌گویی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد به سوالات حیطه‌های چهار گانه ارزیابی گروههای پریودانتیکس و سلامت دهان بر حسب ترم تحصیلی

سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی					پریودانتیکس				
p	انحراف معیار±میانگین	تعداد	ترم تحصیلی	حیطه ها	p	انحراف معیار±میانگین	تعداد	ترم تحصیلی	حیطه ها
۰/۰۲	۷۲/۲۲±۲۶/۲۳	۳۶	۱۰ ترم	حیطه زمینه	۰/۷۳	۶۰/۰۶±۲۲/۱۱	۳۶	۱۰ ترم	حیطه زمینه
	۵۴/۶۸±۲۸/۳۸	۳۸	۱۱ ترم			۵۹/۵۵±۲۷/۶۷	۳۸	۱۱ ترم	
	۷۰/۵۵±۳۳/۲۴	۲۵	۱۲ ترم			۵۹/۱۶±۲۵/۶۲	۳۰	۱۲ ترم	
۰/۰۰۷	۷۳/۲۶±۲۶/۰۷	۳۶	۱۰ ترم	حیطه درون داد	۰/۹۲	۳۵/۷۶±۲۶/۴۱	۳۶	۱۰ ترم	حیطه درون داد
	۵۳/۶۱±۲۹/۱۹	۳۸	۱۱ ترم			۳۶/۵۱±۲۶/۸۵	۳۸	۱۱ ترم	
	۶۸±۲۴/۷۵	۲۵	۱۲ ترم			۳۸/۳۳±۲۹/۳۴	۳۰	۱۲ ترم	
۰/۰۰۵	۶۸/۴±۲۷/۴۶	۳۶	۱۰ ترم	حیطه فرآیند	۰/۸۱	۳۷/۱۴±۳۰/۲۳	۳۵	۱۰ ترم	حیطه فرآیند
	۴۷/۶۹±۲۳/۵۸	۳۸	۱۱ ترم			۴۱/۷۷±۳۱/۲	۳۸	۱۱ ترم	
	۵۹±۲۸/۹۸	۲۵	۱۲ ترم			۳۹/۲۲±۳۱/۲۹	۲۹	۱۲ ترم	
۰/۰۰	۷۳/۲۶±۳۰/۷۸	۳۶	۱۰ ترم	حیطه برون داد	۰/۸۶	۳۶/۱۱±۳۴/۵۶	۳۶	۱۰ ترم	حیطه برون داد
	۴۰/۱۳±۳۵/۱۳	۳۸	۱۱ ترم			۳۷/۵±۲۸/۶۲	۳۸	۱۱ ترم	
	۶۴/۹±۳۶/۷۴	۲۶	۱۲ ترم			۴۰/۵۱±۳۶/۲۳	۲۹	۱۲ ترم	

آزمون آماری استفاده شده T-test بود

جدول ۴: مقایسه میانگین پاسخ‌گویی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد به سوالات حیطه‌های چهار گانه الگوی سیپ گروههای سلامت دهان و پریودانتیکس بر اساس جنسیت

سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی					پریودانتیکس				
p	انحراف معیار±میانگین	تعداد	جنسیت	حیطه ها	p	انحراف معیار±میانگین	تعداد	جنسیت	حیطه ها
۰/۰۹	۶۰/۷۱±۲۸/۵۴	۵۶	مونث	حیطه زمینه	۰/۳۳	۶۰/۶۵±۲۴/۲۴	۶۱	مونث	حیطه زمینه
	۷۱/۰۳±۳۰/۴۱	۴۱	مذکور	زمینه		۵۵/۷۹±۲۶/۰۸	۴۱	مذکور	حیطه زمینه
۰/۰۴	۵۷/۳۶±۲۷/۵۶	۵۶	مونث	حیطه	۰/۲۳	۳۴/۶۳±۲۷/۵۱	۶۱	مونث	حیطه درون داد
	۷۳/۷۸±۲۶/۱۹	۴۱	مذکور	درون داد		۴۱/۱۵±۲۶/۵۵	۴۱	مذکور	حیطه درون داد
۰/۲۹	۵۶/۲۵±۲۷/۴۸	۵۶	مونث	حیطه	۰/۳	۳۶/۰۴±۲۰/۹۷	۵۹	مونث	حیطه فرآیند
	۶۲/۱۹±۲۳/۹۶	۴۱	مذکور	فرآیند		۴۲/۳۷±۲۹/۱۶	۴۱	مذکور	حیطه فرآیند
۰/۰۶	۵۲/۶۳±۳۷/۸۵	۵۷	مونث	حیطه برون داد	۰/۴۸	۳۵/۶۱±۲۳/۴۱	۶۰	مونث	حیطه برون داد
	۶۶/۴۶±۳۴/۱۶	۴۱	مذکور	داد		۴۰/۲۴±۲۰/۹۳	۴۱	مذکور	حیطه برون داد

آزمون آماری استفاده شده T-test بود

جدول ۵: توزیع فراوانی مطلق و نسبی رضایت دانشجویان و اساتید دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد از حیطه‌های چهارگانه الگوی سیپ گروه پریودانتیکس

حیطه	رضایتمندی	دانشجویان	اساتید	تعداد (درصد)
زمینه	مطلوب	(۳۷/۵) ۳۹	(۶۲/۵) ۵	(۳۷/۵)
	نسبتاً مطلوب	(۱۸/۳) ۱۹	(۲۵) ۲	(۱۸/۳)
	نامطلوب	(۴۴/۲) ۴۶	(۱۲/۵) ۱	(۴۴/۲)
	مطلوب	(۱۴/۴) ۱۵	(۰) ۰	(۱۴/۴)
	نسبتاً مطلوب	(۹/۶) ۱۰	(۳۷/۵) ۳	(۹/۶)
	نامطلوب	(۰/۷۶) ۷۹	(۶۲/۵) ۵	(۰/۷۶)
درون داد	مطلوب	(۲۳/۱) ۲۴	(۶۲/۵) ۵	(۶۲/۵)
	نسبتاً مطلوب	(۸/۷) ۹	(۱۲/۵) ۱	(۸/۷)
	نامطلوب	(۶۶/۳) ۶۹	(۲۵) ۲	(۶۶/۳)
	مطلوب	(۱۸/۳) ۱۹	(۳۷/۵) ۳	(۱۸/۳)
	نسبتاً مطلوب	(۱۱/۵) ۱۲	(۳۷/۵) ۳	(۱۱/۵)
	نامطلوب	(۶۹/۲) ۷۲	(۲۵) ۲	(۶۹/۲)
فرآیند	مطلوب	(۴۷/۱) ۴۹	(۰) ۰	(۴۷/۱)
	نسبتاً مطلوب	(۱۲/۵) ۱۳	(۵۰) ۱	(۱۲/۵)
	نامطلوب	(۳۵/۶) ۳۷	(۵۰) ۱	(۳۵/۶)
	مطلوب	(۴۰/۴) ۴۲	(۱۰۰) ۲	(۴۰/۴)
	نسبتاً مطلوب	(۸/۷) ۹	(۰) ۰	(۸/۷)
	نامطلوب	(۴۶/۲) ۴۸	(۰) ۰	(۴۶/۲)
برون داد	مطلوب	(۴۷/۱) ۴۹	(۵۰) ۱	(۴۷/۱)
	نسبتاً مطلوب	(۶/۷) ۷	(۵۰) ۱	(۶/۷)
	نامطلوب	(۴۲/۳) ۴۴	(۰) ۰	(۴۲/۳)

جدول ۶: توزیع فراوانی مطلق و نسبی رضایت دانشجویان و اساتید دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد از حیطه‌های چهارگانه الگوی سیپ گروه سلامت دهان

حیطه	رضایتمندی	دانشجویان	اساتید	تعداد (درصد)
زمینه	مطلوب	(۰/۵۱) ۵۳	(۰) ۰	(۰/۵۱)
	نسبتاً مطلوب	(۵/۸) ۶	(۱۰۰) ۲	(۵/۸)
	نامطلوب	(۳۸/۵) ۴۰	(۰) ۰	(۳۸/۵)
	مطلوب	(۴۷/۱) ۴۹	(۰) ۰	(۴۷/۱)
	نسبتاً مطلوب	(۱۲/۵) ۱۳	(۵۰) ۱	(۱۲/۵)
	نامطلوب	(۳۵/۶) ۳۷	(۵۰) ۱	(۳۵/۶)
درون داد	مطلوب	(۴۰/۴) ۴۲	(۱۰۰) ۲	(۴۰/۴)
	نسبتاً مطلوب	(۸/۷) ۹	(۰) ۰	(۸/۷)
	نامطلوب	(۴۶/۲) ۴۸	(۰) ۰	(۴۶/۲)
	مطلوب	(۴۷/۱) ۴۹	(۵۰) ۱	(۴۷/۱)
	نسبتاً مطلوب	(۶/۷) ۷	(۵۰) ۱	(۶/۷)
	نامطلوب	(۴۲/۳) ۴۴	(۰) ۰	(۴۲/۳)
فرآیند	مطلوب	(۴۷/۱) ۴۹	(۵۰) ۱	(۴۷/۱)
	نسبتاً مطلوب	(۸/۷) ۹	(۰) ۰	(۸/۷)
	نامطلوب	(۴۶/۲) ۴۸	(۰) ۰	(۴۶/۲)
	مطلوب	(۶/۷) ۷	(۵۰) ۱	(۶/۷)
	نسبتاً مطلوب	(۴۲/۳) ۴۴	(۰) ۰	(۴۲/۳)
	نامطلوب	(۴۲/۳) ۴۴	(۰) ۰	(۴۲/۳)
برون داد	مطلوب	(۴۷/۱) ۴۹	(۵۰) ۱	(۴۷/۱)
	نسبتاً مطلوب	(۶/۷) ۷	(۵۰) ۱	(۶/۷)
	نامطلوب	(۴۲/۳) ۴۴	(۰) ۰	(۴۲/۳)

پریو و ترمیمی دانشکده دندانپزشکی زاهدان در سال ۹۴ انجام گرفت همخوانی دارد. آن‌ها دریافتند برنامه آموزشی این بخش‌ها نیاز به بازنگری و رفع نقاطیص دارد (۸). در مطالعه حاضر، در گروه پریودانتیکس، از نظر دانشجویان، حیطه درون داد، فرآیند و برون داد نامطلوب و حیطه زمینه نسبتاً مطلوب بود و از نظر اساتید، درون داد نامطلوب، برون داد نسبتاً مطلوب و فرآیند و زمینه مطلوب ارزیابی شدند. اساتید به

بحث

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که برنامه آموزشی درس پریودانتیکس و سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی در دستیابی به اهداف آموزشی خود در بعضی حیطه‌ها دچار برخی مشکلات بودند. نتایج مطالعه ما با مطالعه ریسباف فکور که با هدف تعیین میزان دستیابی به اهداف آموزشی گروه‌های

این حیطه را مطلوب ارزیابی نمودند. بیشترین اختلاف نظر بین دو گروه در این حیطه مشاهده شد، که با نتایج مطالعه خدابنده همخوانی داشت. نتایج آنها نیز نشان داد که به طور کلی در زمینه، فرآیند و بروون داد دانشکده پزشکی کرمان، بین دیدگاه دانشجویان و استادان، تفاوت معنی‌داری وجود داشت. استادان وضعیت درونداد، فرآیند، بروونداد و کلیت دانشکده را مطلوب‌تر از دانشجویان ارزیابی کردند (۱۴). یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که در این حیطه فرآیند وجود داشت این بود که دریافتیم ۶۰ درصد دانشجویان معتقدند مشکلاتی در زمینه آموزش اساتید وجود دارد و ۳۷/۵ درصد از اساتید مشکلاتی در زمینه فرآیند یاددهی و تدریس خود عنوان کردند. به نظر می‌رسد بهتر است بازنگری در نحوه آموزش این گروه به وجود آید. در پژوهش علی محمدی و همکاران که در دانشکده پزشکی رفسنجان انجام گرفت، پیشنهاداتی برای رفع چنین مشکلات مشابهی داده شده است. به عنوان مثال استفاده بیشتر از روش‌های نوین یاددهی از جمله یادگیری الکترونیکی (آموزش مجازی) و افزایش تعامل دانشجویان و اساتید و توجه بیشتر به نقش فراغیران در فرآیند یادگیری می‌توان به رشد، روند رو به رشد روند آموزش کمک نمود (۱۷). در نهایت آخرین حیطه مورد بررسی درس پریودانتیکس، حیطه بروون داد بود که در آن به بررسی عملکرد دوره و عملکرد آموزشی-پژوهشی پرداخته شد. حدود ۷۰ درصد دانشجویان حیطه بروون داد را نامطلوب اعلام نمودند. اما ۷۰ درصد از اساتید این حیطه را مطلوب و نسبتاً مطلوب ارزیابی کردند. در پژوهش علی محمدی که در دانشکده پزشکی رفسنجان انجام گرفت دانشجویان، اساتید و دانش آموختگان بروون داد را نسبتاً مطلوب ارزیابی کردند که با نتایج مطالعه ما همسو نمی‌باشد (۱۷) در اینجا نیز دانشجویان برخلاف اساتید از محتوای بخش ناراضی بودند و تنها ۲۵ درصد آن‌ها محتوای بخش را مناسب قلمداد کردند. به نظر می‌رسد به جای پرنگ نمودن نیاز غیر واقعی دانشجویان به داشتن آگاهی از نحوه انجام درمان‌های پیشرفته‌تر تخصصی حیطه پریودنتال، دید آن‌ها نسبت به اهمیت کارهای عملی پایه بازتر شود. در ادامه به

کاربردی و عملی بودن محتوای درس پریودانتیکس (متنااسب با نیاز دانشجو) نمره میانگین ۸۱٪، ولی دانشجویان نمره میانگین ۳۱٪ دادند شاید علت این اختلاف نظر این است که دانشجویان نسبت به این که در طول ۴ واحد پریو عملی تنها اقدام به جرم‌گیری نموده اند که به خاطر کمبود بیمار در بخش شاید تا پایان دوره تحصیلی خود حداکثر اقدام به ۴ یا ۵ مورد جرم‌گیری کنند که نسبت به ساعت زیاد حضور در بخش بسیار اندک است. ۶۵ درصد دانشجویان تعداد مریض برای آموزش واحد عملی را ناکافی دانستند در مطالعه طباطبائی و همکاران نیز از نظر کفایت بیمار، دانشجویان از بخش درمان لثه رضایت کافی را نداشتند و مهم‌ترین مواردی که دانشجویان جهت رفع مشکل کمبود بیمار اشاره کردند افزایش تبلیغات و کاهش هزینه‌های درمانی دانشکده بود (۱۲). همان‌طور که زمانزad و همکاران عدم دریافت آموزش مناسب با نیاز دانشجو را، علت رضایتمندی پایین دانشجویان از برخی بخش‌ها می‌دانند (۱۳). تجهیزات این بخش از نظر همگی اساتید و ۵۰ درصد دانشجویان نامناسب بود، که با مطالعه خدابنده که در همین دانشکده در سال ۱۳۹۳، ۱۴) و طباطبائی (۱۲) که در همین دانشکده در سال ۱۳۸۹ انجام گرفت همسو می‌باشد. برخلاف نتایج پژوهش ما و مطالعات یاد شده در بالا، نتایج بررسی در دانشکده دندانپزشکی اصفهان در سال ۱۳۸۹ نشان داد که بیشترین میزان رضایتمندی دانشجویان از امکانات و تجهیزات موجود در بخش‌ها، مربوط به بخش‌های درمان لثه و جراحی بوده است (۱۵). مسئله مهمی که اساتید به آن اشاره کردند مناسب نبودن فضای فیزیکی بخش پریودانتیکس بود. با توجه به امکان افزایش فضای فیزیکی این بخش به نسبت بخش‌های دیگر در دانشکده، بهتر است اقدام به ایجاد امکانات فضایی مناسب گردد، در مطالعه جعفری و همکاران که در دانشکده دندانپزشکی تهران صورت گرفت، دانشجویان به خاطر عدم وجود تجهیزات آموزشی کافی و عدم پیش‌بینی فضای کافی اظهار نارضایتی کردند (۱۶). بیش از ۶۰ درصد از دانشجویان حیطه فرآیند را نامطلوب دانستند، در مقابل ۶۲ درصد اساتید

بخش‌های دیگر دانشکده از دانشجویان پرسیدیم که یک چهارم دانشجویان به این سوال پاسخ منفی دادند، این در حالی است که در مطالعه پاکدامن و همکاران نیمی از دانشجویان این ارتباط را منفی تلقی کردند که پیشنهاد نویسنده‌گان برای رفع این مسئله، هماهنگی و ایجاد همکاری بین بخشی بود (۹). نظرات اساتید گروه سلامت دهان و دانشجویان دانشکده دندانپزشکی بیزد در مورد میزان اهمیت مسائل در حیطه‌های چهار گانه الگوی CIPP، با وجود تفاوت در برخی حیطه‌ها، به یکدیگر نزدیک است. در کل دانشجویان و اساتید نگاه خوبشینانه‌ای نسبت به امر آموزش و یادگیری در این بخش دارند. این گروه آموزشی در دستیابی به اهداف خود نسبتاً موفق عمل کرده و توانسته تا حدودی آموزش‌های موردنیاز دانشجو در بالین را در اختیار آن‌ها قرار دهد.

نتیجه‌گیری

در گروه پریودانتیکس، از نظر دانشجویان حیطه درون داد، فرآیند و برون داد و از نظر اساتید نیز حیطه درون داد نامطلوب بود. در گروه سلامت دهان از نظر اساتید درون داد نامطلوب بود و از نظر دانشجویان هر چهار حیطه نسبتاً مطلوب بود. برای کسب رضایت اساتید و دانشجویان در هر دو بخش مورد پژوهش می‌توان با تغییرات اندکی برای برطرف کردن کاستی‌ها اقدام کرد. به نظر می‌رسد با وجود هیئت علمی جوان و مشتاق برای آموزش و یادگیری بیشتر دانشجویان، با تخصیص امکانات موردنیاز، زمینه برای توسعه فعالیت‌های این دو گروه آموزشی و برنامه‌ریزی‌های جدید فراهم است.

سپاس‌گزاری

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دانشجویی جهت دریافت دکترای دندانپزشکی عمومی بوده است.

حامی مالی: معاونت پژوهشی دانشگاه شهید صدوqi بیزد
تعارض در منافع: وجود ندارد.

بررسی دیدگاه دانشجویان و اساتید در رابطه با گروه سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی پرداختیم. در گروه سلامت دهان از نظر اساتید درون داد نامطلوب، زمینه و برون داد نسبتاً مطلوب و فرآیند مطلوب ارزیابی شده بود و از نظر دانشجویان هر چهار حیطه نسبتاً مطلوب بود. در مقایسه دو به دو میزان پاسخ گویی دانشجویان به سوالات حیطه‌های چهار گانه الگوی سیپ درس سلامت دهان بین دانشجویان ترم ۱۰ و ۱۱ در همه حیطه‌ها اختلاف معنی‌داری مشاهده شد. در کل دانشجویان ترم ۱۱ کمترین مطلوبیت و دانشجویان سراسری ۱۰ بیشترین مطلوبیت را عنوان کردند. دانشجویان سراسری (ترمهای ۱۱ و ۱۲) اکثرًا از میان رتبه‌های برتر کنکور سراسری پذیرش شدند، که این مسئله باعث می‌شود انتظارات بیشتری از رشته دندانپزشکی داشته باشند. یافته این مطالعه با مطالعه‌ای که پرنیان در سال ۸۸، در همین دانشکده انجام داد همخوانی دارد، که نشانده‌نده رضایت کمتر دانشجویان سراسری در زمینه انتخاب واحد، امکانات بخش و اساتید بخش بود (۱۸). رضایت دانشجویان ترم ۱۰ از دو ترم دیگر بیشتر است به نظر می‌رسد که دانشجویان ترم‌های بالاتر رضایت کمتری نسبت به آموزش خود دارند، که طبق یافته‌های طباطبائی و همکاران، به نظر می‌رسد افزایش آگاهی و بینش دانشجویان در ترم‌های بالاتر نسبت به آموزش بالینی لازم، همچنین علاقه دانشجویان سال آخر به فراغیری هر چه بیشتر موارد باقی مانده و استرس آن‌ها جهت ورود به بازار کار یک نارضایتی کلی در این دسته از دانشجویان به وجود آورده است (۱۲). در مطالعه ما برخلاف مطالعات دیگر (۱۰)، (۹) زمان ارائه این واحد درسی از نظر اساتید و دانشجویان مطلوب بود. در مطالعه پاکدامن در دانشکده دندانپزشکی تهران، علت اینکه دانشجویان ترم ارائه این واحد درسی را نامناسب عنوان کردند، ارائه این واحد عملی در ترم‌های آخر و تداخل آن با زمان مطالعه جهت امتحان دستیاری و یا آماده‌سازی پایان‌نامه بود (۱۰). در رابطه با ارتباط مطالب ارائه شده در این بخش با

References:

- 1- Yarmohammadian Mh, Kalbasi A. *Internal Evaluation of Departments in The School of Management and Medical Informatics, Isfahan University of Medical Science*. Iranian J Medical Education 2006; 6(1): 125-34.
- 2- AbdiShahshahani M, Ehsanpour S, Yamani N, Kohan S. *The Evaluation of Reproductive Health PhD Program in Iran: The input Indicators Analysis*. Iran J Nurs Midwifery Res 2014; 19(6): 620-8.
- 3- Bazargan A. *From Internal Evaluation to Quality Assurance in Higher Education: the Case of Medical Education in Iran*. J Med Education 2014; 1: e104932.
- 4- Stufflebeam DL. *The CIPP Model for Evaluation*. In international Handbook of educational Evaluation 2003; 31-62. Springer, Dordrecht.
- 5- Rezapour Mirsaleh Y, Atri Ardakani SA, Behjati Ardakani F. *Evaluating the Educational Performance of Ardakan University Based on CIPP Model*. Higher Education Letter 2017; 9(36): 7-30.
- 6- Stufflebeam, Daniel L, Anthony J Shinkfield. *Evaluation Theory, Models, and Applications*. San Francisco: Jossy-Bass; 2007.
- 7- Rodd H. *Change in Undergraduate Experience in Clinical Pediatric Dentistry*. J Dental Education 1994; 58(5): 367-9.
- 8- Ansari Moghadam S, Shokoohinia R, Hosseini Tabatabaei S, Risbaf Fakour S, Ansari Moghaddam A, Naebi M. *Evaluation of the Achievement of Educational Objectives in Restorative Dentistry and Periodontics Departments in Zahedan Faculty of Dentistry during 2014-2015*. J Mashhad Dental School 2017; 2: 91-106.[Persian]
- 9- Makarem A, Movahed T, Sarabadani J, Shakeri MT, Asadian Lalimi T, Eslami N. *Evaluation of Educational Status of Oral Health and Community Dentistry Department at Mashhad Dental School Using CIPP Evaluation Model in 2013*. J Mashhad Dental School 2014; 38(4): 347-62. [Persian]
- 10- Pakdaman A, Soleimani Shayesteh Y, Kharazi fard M, Kabosi R. *Evaluation of the Achievement of Educational Objectives of the Community Oral Health and Periodontics Departments Using the CIPP Model of Evaluation–Students' Perspective*. J Dental Med 2011; 24(1): 20-5.[Persian]
- 11- Semyari H, Kamani GR, Zavieh D. *Rate of Achieving Educational Aims in Periodontics and Operative Departments of Shahed and Tehran University, 2001*. J Babol University of Med Sci 2003; 5(5): 29-32.[Persian]
- 12- Tabatabaei SH, Tabrizizade M, Qazanfari S, Hakimian R. *Evaluating Students' Satisfaction in Regard with Clinical Training at Shahid Sadoughi Dentistry School of Yazd in 2014*. Yazd J Dental Research 2015; 4(2): 491-502. [Persian]
- 13- Zamanzad B, Moezzi M, Shirzad H. *Rate of Satisfaction and Evaluation of Medical Students (Interns and Externs) from the Quality of Clinical Education in the Shahre-Kord University of Medical Sciences-2005*. Koomesh 2007; 9(1): 13-20. [Persian]
- 14- Khodabandeh S, Rostambeig P, Sabzevari S, Nouhi E. *An Investigation of Medical School Curriculum in Kerman University of Medical Sciences, Iran, Based on the CIPP Model*. Strides in Development of Medical Education 2016; 12(4): 663-70.

- 15- Eslampour F, Shirban F, Refaei P. *Assessment of Dental Students' Satisfaction of Clinical Departments in Isfahan Dental school*. Iranian J Medical Education 2011; 10(5): 625-33.
- 16- Jafari Ghavamabad A, Khami M, Yazdani R, Nasibi M, Mohammadi M. *Internal Evaluation of oral Health & Community Dentistry Department Tehran University of Medical Sciences*. Education Strategies in Medical Sci 2013; 6(2): 107-12.
- 17- Alimohammadi T, Rezaeian M, Bakhshi H, VaziriNejad R. *The Evaluation of the Medical School Faculty of Rafsanjan University of Medical Sciences Based on the CIPP Model in 2010*. J Rafsanjan University of Med Sci 2013; 12(3): 205-18.
- 18- AM Parnian. *A Survey of Students' Perspectives on the Teaching and Evaluation of Periodontology Department at Shahid Sadoughi Dental School of Yazd in 2009-2010* (dissertation). Yazd: Shahid Sadoughi university of medical sciences; 2011.

Assessment of Educational Status of Periodontics and Oral Health and Community Dentistry Departments in Yazd Dental School Using CIPP Model in 2018

Fahimeh Rashidi Maybodi¹, Ameneh Hosseini-Yekani^{†2}, Nafiseh Golshahi³

Original Article

Introduction: Considering the changes, which implemented in the dental education program in recent years and also the importance of reviewing their feedback in educational affairs, the purpose of this study was to evaluate the periodontics and dental public health departments of Dental School based on the CIPP evaluation model in 2018.

Methods: The present study was performed in a descriptive cross-sectional format on the target population of dental students of 10-12 semesters and professors of the mentioned groups. Context, input, process and product were assessed using a questionnaire consistent with the CIPP pattern checklist. Data were analyzed by ANOVA and T-test via SPSS 16 software.

Results: The average scores of professors and students in different areas of the Periodontology Department were as followed: the context (75, 58.6); input (18.9, 1.37); process (68.7, 8.37) and product (56.2, 1.37) fields, respectively. In the Dental Public Health Department, the average scores also included context (50, 3.64); input (25, 5.63); process (100, 58) and product (75, 3.58) areas, respectively.

Conclusion: In the Department of Periodontics, the input as well as process and output were undesirable for the students and the input was undesirable for the professors. In the Dental Public Health Department, just input was unfavorable for professors and relatively desirable for students in all four areas.

Keywords: Dental education, Periodontics, Dental Public Health and Community Dentistry, CIPP Evaluation Model

Citation: Rashidi Maybodi F, Hosseini Yekani A, Golshahi N. Assessment of Educational Status of Periodontics and Oral Health and Community Dentistry Departments in Yazd Dental School Using CIPP Model in 2018. J Shahid Sadoughi Uni Med Sci 2021; 29(8): 4046-56.

¹Department of Periodontics. School of Dentistry. Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

²Department of Dental Public Health, School of Dentistry, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

³General Dentist

*Corresponding author: Tel: 03536255881, email: shohrehosseini@yahoo.com